

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 104. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983404277792/facsimile.pdf> (tilgået 09. april 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

Norske og stede med Glæde modtaget deres Besøg, naar de gjenstode Kjøbenhavn, havde dengang og i senere Aar. Ofte have de i Hjemmet ladet mig høre min Yndest for Nordmændene: „Glæd dig, Hanne!“ udbrød Heiberg i alig Anledning, „her er en Nordmand, som vil sllægge dig Visd.“ Nordmændene have i det Hele altid behaget mig. Der er noget Saltvandsagtigt ved disse Mænd, hvorimod de Danske mere have noget Ferskvandsagtigt ved sig. Sprogets Djarvbed og Kraft behager mig ogsaa i deres Mund, derimod har det ofte stødt mig at høre de dybe djarve Toner hos Kvinden.

EN UDBESINDIGHED.

10 Soreisen gik heldigt, og glad hilsende jeg atter det kjære Kjøbenhavn. Jeg drog atter ind i det hyggelige, selskabelige Hus, omgivet af de gamle Omgangsvener. Jeg hilsende Alt, Gader, Torve, Mennesker med Glæde og følte et Overmaal af legentlig Kraft i Forsning med Ungdom og Lykke i Alt, hvad jeg foretog mig. Dette udartede hos mig hidtil betænkssomme Pige til en Letsindighed og Tænkeleshed, som jeg desværre snart maatte hode haardt for. I Slutningen af den sidste Theatersaison var en ung, smuk Candidat bleven antaget ved Theatret. Han gjorde Lykke hos Publikum, Alle roste ham som Meenske og virkelig var han en god, dannet og foræsendig ung Mand. Han havde fra det første Øieblik af udmærket mig fremfor Alle og kastede desværre sin Godbed paa mig i den Grad, at det var tydeligt for Alle, hvad hans Tanker vare, og hvor alvorlig en Interesse han havde for mig. Den megen Omtale, jeg i Norge havde været udsat for, begynde nu ogsaa i Hjemmet, idet man snart forlovede mig med En, snart med en Anden. Snart bed det, at En havde berøvet sig Livet for min Skyld, snart at jeg havde bragt den og den til Fortvivlelse. At mangen en forrykt Tilbeder gjorde sig til Latter ved sin Opførsel og bar sin tilsyneladende Fortvivlelse til Skue, var det ikke muligt for mig at hiodre, og Bysnakken gjorde en Myg til en Elefant.

Madam W. og andre af mine Venner ytrede ofte, at det vilde være godt, om jeg snart gjorde et Valg, saa fik al den Sladder en Ende. „Vælg en Skuespiller,“ ytrede man da ofte, „thi det er det eneste rigtige Valg for en Skuespillerinde.“ (Nu veed jeg, at det er det daarfigste Valg.) „Den Opmerksomhed, som nu hviler paa ethvert af dine Skridt, falder bort, naar du har en Mand ved din Side til dit Forsvar.“ Jeg var selv træt af alt dette og ønskede at kunne gaa nogenstunde i Fred. Jeg modtog derfor hin Skuespillers Kur og tænkte: „Ja, maaske har hun Ret.“ Sønlodes bidrage ofte smaa, flauv Begivenheder til at bestemme os til Skridt, som kunne have Indflydelse paa vort hele Liv. Samme Skuespiller kom oltare i det Wexschallske Hus. Alle, der

hensiktede hans Hensigter, sløge ideligt paa, at han netop var en Mand for mig, og at jeg trængte til en Støtte. Madam W. gjentog ofte sin Mening: at kun ved at gifte sig med En, der udoede samme Kunst, kunde man blive lykkelig; og hun lod ret til at synes om den Mand, som Alle søse var paa Vel til at tilbyde mig sin Haand. Jeg hang ved dennes moderlige Veninde med mit hele Hjerter, og uden i mindste Maade at ville vælte Skylden over paa hende for det Skridt, jeg gjorde, tror jeg dog, at den Tanke: at behage hende ved dette Valg, var min fornæmste om end barnagtige Grund — saafremt jeg da virkelig havde Grunde for, hvad jeg gjorde.

En Dag, da hin Skuespiller og jeg vare ene i Stuen, anholdt han om min Hænde. Jeg svarede hverken Ja eller Nei. Han tænkte: „Hvo som tier, sarrykker,“ og tog denne Taushed for et Ja. Og da de Andre i samme Øieblik kom til, erklærede han bekræft for dem, at vi vare forlovede. I samme Øieblik foer det som et Lyn igjennem mig, og en Rædsel betog mig, der tydeligt sagde mig, at jeg her havde begaaet en Daarskab. Men at udbrøde i dette Øieblik, da jeg saae hans Hentykkelse og de Andres Glæde og Tilfredshed: „Nei, jeg vil og kan ikke!“ — dertil havde jeg ikke Mod. Og jeg var bunden. Da jeg om Aftenen var ene i mit Sovekammer, overveiledes jeg af en Smerte, blandet med Forundling over min ubesindige Handling, der gjorde, at jeg det Mæste af Natten ikke fik Sovn i mine Øjne. „Er det dig,“ udbrød jeg ideligt for mig selv . . . „du, som har været saa angst og haft saa mange Skræpser ved Tanken om at binde dig til en Mand — er der dig, der her saa letsinndig har indgaaet en Forbindelse af saa stor Vigtighed? Og det for hele Livet?“ Jeg vendte og drejede mig paa mit Leie den hele Nat, og da jeg stod op den næste Morgen, spurgte jeg mig selv: „Er dette en Drøm?“ Jeg havde vel ikke Noget imod denne Mand — ja, jeg kunde endogsaa godt lide ham; men da han nu tillod sig en Nærmelse af fortroligere Art, da vidste jeg med Bestemthed, at jeg havde begaaet et Feilgreb. Det gjør altid stor Opsigt, naar en Pige efter en Ottedages-Forlovelse hæver Forbindelsen; og dog er dette saa naturligt, ja, det eneste Rigtige, naar et Misgreb har fundet Sted. Sagen er, at der er et saa uhyre Spring fra at omgaaes med en Mand i selskabelige Forhold og til denne fortroligere personlige Tilnærmelse, at jeg tror, enhver ung Pige først i det Øieblik, da en saadan finder Sted, veed, om hun har været i en Illusion eller ikke. Har hun nu ikke i dette Øieblik Mod til at udbrøde: „Nei, dette kan jeg ikke taale!“ da er det reets Øieblik gaaet tabt. Jeg havde ikke Mod dertil.

I denne min Nød var atter min indesluttede Natur min Ulykke; thi til Ingen kunde jeg faa min nye, selvforvoldte Sorg over mine Læber. Har du nogensinde, du, som læser dette, set en Sommerfugl, der flyver om og bolttrer sig glød i Solskinnet, pludselig blive røppet af en Sparv, der ubarmhertig

river dens ene Vinge af, medens den lille Stakkel uanfadeligt besøger den tiloversblevne Vinge til Flugt uden at kunne hæve sig en Tomme fra Jorden, da har du et Billede af mig, som jeg nu følte mig. Jeg følte mig tung som Bly og anbrøgte mig forgyveres til Flugt; og om jeg end ikke aldeles forefaldt til min gamle Tungtsindighed, saa var dog mit glade, livsfriske Sind borte, naagtet jeg bestræbte mig for, at Ingen skulde mærke det. — Naagten maake den Mund, der havde valgt mig — thi unægteligt blev han sat paa smaa Kæst, og han skal i det mindste ikke hebreide mig, at jeg hyklede Elskov for ham, da jeg var mere kold og tilbageholdende imod ham end nogensinde før. Han var desuagtet god og from og var glad, naar han kun fik Lov til at sidde ved min Side og betragte mig. Og vore Sammenkomster bestode i Grunden kun heri, thi saa snart han traadte ind ud Døren, overfaldt der mig en Flid, som om jeg syede for det daglige Brød. Da han nu ikke var synderlig conversabel, og jeg Intet havde at sige ham, gik al Samtale strax istaan. Denne Taushed sammenbrøde mit Bryst og gjorde disse Tårer til de tungeste i Daguet. Min eneste Trøst var, at der kom saa mange Besøg hos Wexschalls, at det, at være ene mod ham, derved blev forhindret. En Dag om Ugen var jeg hos hans Moder, hvis eneste Søn han var. Denne lille, cholericke Kone, der var svænk af Fødsel, mislagede mig i høj Grad, og jeg vist ikke mindre hende. Tænkte jeg da stundom paa at skulle henleve Livet med disse To, da var jeg Fortvivlelsen nær. Det kunde ikke slaa fejl, at Alle i det Wexschallske Hus bemærkede min Forstemthed ved hans Indtrædelse i Stuen, og naar han gik bort, forvandlede denne Forstemthed sig til en feberagtig Lysighed, som maatte være paafaldende for Alle. Desuagtet nærmode ingen kjærlig og fortrolig Sjæl sig til mig for at læse min Tunge og faa mig til at lette mit Bryst ved at udtale, hvad Alle godt saae: at dette Valg var ulykkeligt for mig, ulykkeligt for ham.

Heiberg og hans Moder vare forundrede og bedrevode over denne Forbudeelse. Naagtet de Intet ytrede til mig derom, vidste jeg det gjennem Andre. De vare begge vrede paa Madam Wexschall, da de troede, det var efter hendes Tilskyndelse, dette var sket. Til min Fødselsdag i November sendte den trofaste Heiberg mig som sædvanligt en Gave, denne Gang et Guldliggerbøl med følgende lille Vers:

„I Aar den lille Gud med Vinger
 Har bundet Deres Haand til Haanden af en Ven,
 Men hvis tilovers er blot Spidsen af en Finger,
 Min Gave sig udheder den.“

Denne Gave og dette lille Vers bragte mig Taarer i Øinene, og jeg tænkte: Ak, hvilken Forskjel! Mange Mennesker have vist erfaret ræd mig, at der

giver Øieblikke i vort Liv, hvor vi med dyb Skamfuldhed maa erkjende, at vi have været utro mod vort eget høiere Jeg, utro mod det Ideal, der hviler paa Bunden af vor Sjæl, og som nu raaber til os: „Hvor kunde du? hvor kunde du saaledes forglemme dig?“ Hvilken ond Mægt gjorde, at jeg i dette Øieblik kunde glemme, hvilken Mand der for kort Tid siden havde tilbød mig sin Haand, og som slet længe havde givet mig saa store Prøver paa, i hvilken Grad han var gaar og fremdeles gik op i mit hele Væsen, og i hvis blotte Narværelse jeg jo havde følt mig stillet høit over det Maa, hvortil mine dristigste Ønsker hagede. Var jeg nu bleven ligesom den Mand, der havde fundet en kostbar Skat af ædle Perler paa sin Vei, og som solgte disse for Kampesten, hvorpaa han støbte sig Ijdel? Ak, skamme maatte jeg mig, og skamme mig gjorde jeg, og saa ofte jeg satte min edle Vens lille Gave paa min Finger, følte jeg en stikkende Smerie i mit Bryst, og aller og aller født der en Stemme fra mit Indre: „Hvor kunde du? hvor kunde du?“ — Og dog, maaske var det en Nødvendighed for min letsindige og overmodige Sjæl, at den maatte gjenmødes den Skursild, jeg nu selv havde beredt mig, for at jeg med hele min Sjæls Kraft kunde gribe, forstaa og vurdere den høiere Tilværelse, som fulgte ovenpaa min Fornedelse i Øieblikket. Vi mødes ofte af en usigelig Kjærlighed!

BOURNONVILLE.

26

Solodanser Bournonville var efter et flersaarit Ophold i Paris vendt tilbage til sit Fædreland. Han optraadte først som Gæst og blev siden engageret paa fordelagtige Vilkaar med Forpligtelse til at sette Balletter i Scene. Med ham kom der nyt Liv i Balletpersonalet. Han besad et eget Talent til at benytte de faa Krafter, der endnu fandtes ved Balletten, og den døde, næsten forgjævede Dansekunst blev atter indsat i sine Rettigheder. Den første Ballet, han satte i Scene, var den yndige franske Composition „Sovngjængersken“. Den gave gamle Galestiske Pantomime blev her afløst af et naturligt og sjælfødt Minespil og Dans, og den gjorde fornøielig Furore hos vort Publikum. Aldrig kan jeg glemme det Indtryk, som denne Forestilling gjorde paa mig. Min gamle Skolekammerat, Andrea, udførte Sovngjængersken med en Ynde, Uskyld og Inderlighed, som var aldeles bedaaende. Men især hævde mig Bournonville ved sin fuldeendte Dans og sit forunderligt gripende Minespil. Det Sted i sidste Akt, hvor han bedrovet og nedsunken i Tanker pludselig ser op paa Tilhørdereerne til sit — nu opgivne — Bryllup og brister i Graad, hører til det Skjønneste og mest Gripende jeg har set af Mimik paa vor Scene. Jeg har en medfødt Sans for Formskjønhed, og det Plastiske har altid